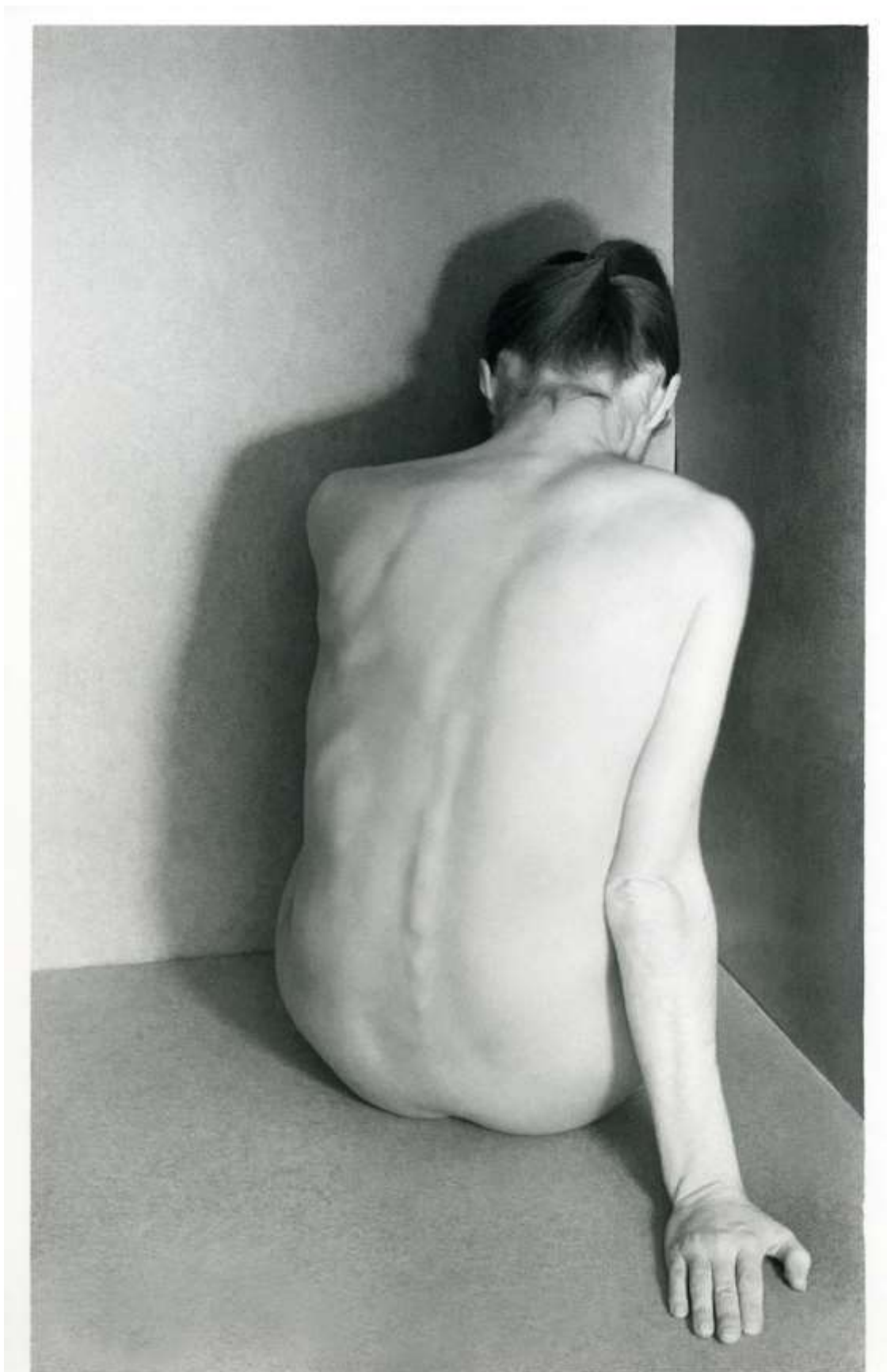

RAŠYTOJOS LAZDYNŲ PELĖDOS LITERATŪRINIAM KONKURSUI

GRUODŽIO VĖJAS

„Mano pasakojimas tėra interpretacijų interpretavimas, nieko daugiau, tik vangūs, beviltiškai iškreipti prisiminimai tos svarbos, kurią paskyriau tam tikroms vietoms, tam tikriems veidams, ir kaip tie veidai ir tos vietos po truputį keitė savo reikšmingumą“

Jens Christian Grondahl, „Spalio tylėjimas“

Violeta Bubelytė, Nude, 23, 1983, 2,7 x 19,2 cm. From the MO museum collection.

Ji nežinojo, kada ateis ta akimirka, kai išbluks rainelės. Ne, tikrai ne tai, kad pamirš, kokia jo akių spalva, tik priblės, susidrums tas akinamas grynumas ir teliks juodas vyzdžio atolas, mirgantis žalių vandenų apsuptyje. Viskas apsiblaus, apsineš netikrumu, netekties suodžiais, net tas pirmasis kartas, kada į jį pažvelgusi manė visam gyvenimui radusi namus. „Mūsų mylimųjų akių smaragdai irgi dūlėja; kiek atsidūsėjimų reikės suskaičiuoti, kol apsiprasiu, nes prie kaltės irgi priprantama“ – žinojo. Dar kvapas, įsigėręs atokiausiose smegenų klostėse, – ar ir jis išsivadės kaip vaikystės kamparo spiritas, močiutės naudotas kompresams? Vis tik – jo kvapas, niekuo nepakeičiamas, neparankus masinei aromatų gamybai, tokį išgauti galėtų vien Žanas Batistas Grenujis, bet tiek jos pavydas nesieks. Sūnui jau bus devyneri (apie laiką galvoti atrodė per daug banalu), bet plaukučiai vis dar dvelkteleidavo jos pienu ir prakaitu, kaip tada, kai galvutė remdavosi į pradvisusią pažastį. Ir vis tik tai – apie laiką, tąsias gumines naktis, kada kartu stebėdavo žemę – mingančius žiburius, klausydamiesi landynių juoko, kuris buvo pats tikriausias juokas, koks tik begali būti šioje planetoje. Tokie tikri yra pajacai, pakalnučių uogų nuodai ir atsisveikinimai. Ir jie. Pirmieji kartai – dar viena banali frazė, ji prisiminė pačius geriausius, nebūtinai pirmuosius. Didžiausią randą, uždirbtą sūnui nukritus nuo sūpuoklių; tada ji galvojo, kad supynės dar nuodingesnės už vorus; juokingiausią švebeldžiavimą – nuostabesnės kalbos nieks neišras; kelionę lankyti jos vaikystės aukso krašto – Raganų kalno Šventojoje. Ar viskas, tas apleisties pažadas, bedžiaugsmis akmens stūmimas į stiklo šalies viršukalnę prasidėjo, kai ji, dar visai mažutė, atsisėdo į „velnio sostą“ – dabar, kaip matė, jau gerokai patrešusią skulptūrų miško figūrą? Paikos mintys, paika jinai ir sprendimai, vagiantys amą iš visų sveiko proto žmonių. Baisiausia, kad kai išeidavo, ji niekada neapgręždavo ienų. Kad ir kur. Kad ir kada.

Kodėl negalvoja apie tą kitą? Kabinete tikrai klaus, žybtels raginių akinių rėmeliai, kai gydytoja juos nusiims, pavargusi pasitrins akis, ir jai pasidingos, kad tik vos vos iš savų vietų šoktels anosios antakiai, išdavikiškai pasipurtys galva. Nesąmoningai, nes nevalia – protų ir sielų knyslė neturėtų sau leisti pacientui demonstruoti nepritario. Ir ji prisimins visas iki šiol skaitytas knygas apie ne(i)vykusias psichoterapijas. Bet tai jis, tas kitas, primygtinai prašė, iki priimant galutinį sprendimą, pusmetį kartu su specialiste gilintis į užslėptus pasaulius – o, pasirodo, tokių joje esama, sveikas atvykęs, mielasis. Ir kaip apsieit be sarkazmo, jei tas kitas, iki jai pasisakant, regis, nė mažiausia sielos ląstele, nė mažiausia kaulų atplaišėle neįtarė, kaip jai blogai. Kaip bodisi. Savo gyvenimu. Jais. Tais, kuriuos turėtų mylėti. Ir ji – myli. Abu. Bet jai bloga nuo savęs, tokios, kokia tapo. Nuo pareigo klasės mamų kūdikavimo, nuo „kas vakarienės“ privalomybės, nuo padidėjusių sūnaus adenoidų ir sunkiai atsismaukiančios apyvarpės. Nuo užsikimšusio siurblio burzgimo, katinų inkstų ligų, šlapimo balų šalia kraiko dėžės, priekurtės tetos skambučių, priešpiečių dėžučių su morkų juostelėmis, lygintuvo, kuriuo ji jau kelintą kartą pradegina vyro marškinius, (ką byloja tokia riktų poetika?). Tykaus laukimo, kol duryse pasisuks raktas, visų pavogtų galimybių – jog kas kitas galėtų įžengti. Toks gyvenimas toliau ją nuo kažkokios slapčiausios esmės; nes gi svajojo tapti mažiausiai Aukso vilnos ordino riterė. Ir nusišvilpt, kad riteriais būna tik berniukai, ir nusišvilpt, kad niekas tokio žodžio (riterė???) apskritai nelaiko žodžiu. O, ji svajojo atskleisti visus masonų sąmokslus, išnarplioti painiausių detektyvų bylas, išnaršyti Grenlandiją, pasiklysti sniegynuose, painiuose ledo labirintuose, su Sniego karalienės šuke nuskabyti varveklus, prišalusius prie ruonių nosių. O dabar paprasčiausiai nežino, kaip galima viena metu mylėti, ir nekęsti.

Tas anas, na, gerai, taip vadina kerštaudama, – vyras – reagavo sudužusiu jos motinos dovanotu servizu ir, aišku, klausimu, ko jai trūksta, po velnių. Po velnių, jai trūksta visko, apie ką svajojo, ko trūkšo. Tik tiek. Jis siūlė eiti ir į porų terapiją, siūlė kone primygtinai, bet ji žinojo, kad viskas – ne apie tai. Ne apie juos. O apie ją ir tą nuodingą žarnose knibždančią baziliską, ėdančią gerąsias pasiaukojimo, kantrybės ir pasitenkinimo bacilas. Iš kur pučia tas aršus gruodžio vėjas, kodėl gena ją tolyn nuo gyvenimo, tokio, kokį turi, į tą, kurio niekad neturės. Net jei išeis. Niekam neišpasakos savo alkio, gimstančio viduriuose, lėtai sargyboj marširuojant nakties sekundėms. Blakstienos, kurių nesupina sapnai, ryte būna dar drėgnos, o širdies plote žioji smegduobė, iškasta tąja Sniego karalienės šuke.

Alkis, kanibalizmo genas, vis iškylanti vizija (būdraujant – jai taip atrodo, o tai dešimt kartų baisiau), kaip balti pagalvių minkštimai apgaubia vyro ir sūnaus veidus. Du paspaudimai ir jie, dvi

ištikimos dvaselės, išskrenda kurti savo gyvenimų dausose be jos. O ji šoka, ta modifikuota Volando svitos Margarita, begėdė ragana, užkalbėtoja, juodom lūpom šnibždanti pakaruoklių palaiminimus. Ir iš kur šita tamsa, vis negalėdavo atsistebėti, bet dabar, laukiančiai prie psichoterapeutės kabineto, viskas, regis, buvo kaip ant delno. Kad pačiai nereikėtų būti blogąja, ta, kuri palieka, ta, kuri neatsakinga, kuri iš dyko buvimo, kuriai tik gulbės pieno, kuriai. Būtų geriau, jei jie paprasčiausiai išnyktų.

Vyras klausė, gal jai reikia atostogų. Išvažiuot į kokią nors kelionę su draugėmis. Gal ne Grenlandija, ne varvekliai ant ruonių nosių. Bet, pavyzdžiui, Portugalija, ar Marokas. Laikas sau (dar viena banalybė). Ir jos negelbės tai, kad gaus beveik legalią progą dešimčiai kokteilių ir nevedybiniam seksui. Jos netenkins krūva atostogų nuotraukų su pakančiai besišypsančiais vietiniais, naujas bikinis, ir prie jo deranti plačiakraštė skrybėlė. Ne, ji nenorėjo laiko sau, norėjo, kad visas laikas būtų jos.

Jau nebegali įstumti sūnaus atgal į iščias, ir nesigaili, kad jų negrandė, joku būdu ne, nes net dabar nori, kad jis būtų, bet tik vienas, be jos. Labai dažnai svarsto – jei, visai kitomis aplinkybėmis, ir kitame laike būtų akimirka įtraukusi sūnaus kvapo, jam knirkiant ant jos krūtinės ir siekiant paburkusio spenelio, o paskui palikusi prie vienuolyno durų, ar prie durų tų, kurie taip norėjo susilaukti vaikelio. Alternatyvios tikrovės masina labiau nei ši tikrovė.

Pastojų neplanuotai, tą dviejų juostelių akimirka juodviem tylint, vyrui leidžiant iš akių džiaugsmo fanfaras, pati galvojo, kaip bus, jei ji šito vaiko nemylės. Nes žinojo, kad galima atsakingai atlikti pareigą, bet mylėt išmokyti – neįmanoma. Bet ji pamilo, ir tai buvo dar sunkiau, keliagubai sunkiau. Nes alkis niekur nedingo, tik kiek nutyko, kol sūnus buvo visai mažas, kol maitino krūtim. Gyvenimo geismas, pasaulių užkariautojos tapatybė, jausmas, užgimęs tada, kai vaikystėje vakarėjant klausydavosi automobilių užavimo autostradoje. Šalia buvo Klebonišio miškas, ir visas tas gausmas, paslapties nuojauta, vešėjo tarsi piktžolė. Iki dabar.

Vyras galvojo, kad jai depresija. Nebuvo pogimdyvinės, dabar – štai. Ir ji prisiima vienintelę kaltę, vienintelį savo silpnumą – jiems susipažinus, buvo išsiilgusi globos ir saugumo, pavargusi nuo amžinai kažkur genančio alkio. Išdavė jį, lyg kraujo sūrumo ir pieno saldumo meilužį, ir bandė, visomis išgalėmis bandė nutraukti tą nesveiką tamsos bambagyslę, kuria tiek metų mito. Susitvarkyti gyvenimą – dabar jai šlykštu pačiai savęs. Ji kantriai klausėsi jo verslo diskurso, nekaltų paslapčių, intrigėlių, švytėjo kokteilinėse suknelėse, susitikimuose su jo biznio partneriais, įsidarbino reklamos agentūroje kūrybininke, vakarais kartu eidavo į sporto klubą, paskui gamindavo vakarienę. Kol jis žiūrėdavo „Panoramą“, jis išplaudavo lėkštes. Įprasti pokalbiai, įprastas seksas, įprasti keli puslapiai knygos, įprastas filmas, įprastas „Melancholijos“ siužetas, ir savinaikos Mėnulis, prieš kurį, nuogai išsirengusi, kaitindavosi tomis naktimis, kai neužmigdavo. Dabar to negana, negana to tykumo ir vienodumo, negana iliuzijų ir vizijų, juodoji sesuo beldžia tris kartus; ji privalo atidaryti.

Pro duris galvą iškiša psichoterapeutė. Pakviečia vidun – lyg nežymiai atsidūsėjusi. Gal jai tik pasivaidena. Kabinete, kaip visada, kiek vienišas fotelis. Ji prisėda ir nukreipia akis į dviejų nugarom susiglaudusių žmonių figūrėlę. Pagaliau ryžtasi ir įsispitrija į gydytoją. Tuo žvilgsniu. Kad po pusės metų galiausiai viskas tarp jų būtų aišku. Ir gydytoja supranta, po valandėlės pratarlama:

Kaip suprantu, jau apsisprendėt.

Ji dėkinga išeina.

Ir žino, kaip viskas bus. Paskutinis žalių akių blyksnis, pilnos šnervės pieno ir prakaito kvapo. Po kiek laiko rainelės tikrai išbluks, susidrums akinamas grynumas. Ir vietoj laiškų ji sūnui parašys vienintelį tekstą apie tai, kaip vis dar negimė ir, matyt, niekad negims. Bet ji labai nori pabandyti